

PREMIILE FUNDAȚIEI ATHENAEUM PE ANUL 1991

Nu sînt foarte mulți acei oameni care ne ținînd seama de greutăți, inconfort, lipsa cîștigurilor materiale substanțiale, se dedică unei meserii pe care o practică cu pasiune și sacrificii pînă la vârsta pensionării și dincolo de ea. În această categorie se cuprinde și o parte din muzeografilor români, oameni fără de care, cu greu, s-ar putea vorbi astăzi de o muzeografie națională, muzeografie ce este departe de a fi o modestă știință, lipsită de merite și strălucire cum, poate, o vîd unii specialiști din străinătate, privind-o printr-o prismă ciobită sau cu fațetele prost șlefuite de o concepție ce leagă totul de ideologie și regimuri sociale. În realitate, muzeografia românească este ca personajul *Cenușareasa* din basmul lui Ch. Perrault. Este nevoie să scuturi puțin „praful” modestiei ce o acoperă pentru a vedea că ea surclasează, prin valoare, multe muzeografii cu pretenții de tradiție și specialiști școliți la înalte instituții de profil.

Valoarea patrimoniului muzeistic și capacitatea muzeografilor de a activa, cu remarcabile rezultate, în condiții dintre cele mai deosebite sînt principalele atuuri ale muzeografiei românești. Puțini la număr, aflați în „umbra” unor depozite înșesate cu piese de valoare inestimabilă, atît pe plan național cît și internațional, și a unor expoziții ce impresionează nu prin scenografie, fast sau publicitate, ci prin încărcătura mesajului pe care îl transmit, muzeografii nu se vîd în cîmpul, uneori prea „agitat”, al oamenilor de cultură. De aceea, considerăm ca deosebit de meritorie inițiativa *Fundației Athenaeum* de a acorda anual (începînd cu 1990), premii unor muzeografi ca o recunoaștere a meritelor lor în dezvoltarea acestei științe.

În ziua de 21 Ianuarie, 1992, la palatul Elisabeta, într-un cadru

festiv, Fundația a înminat premiile sale, pentru anul 1991, constînd dintr-o diplomă și o sumă de 30.000 lei, unui număr de patru specialiști. Aceștia a fost: LUCIA STROESCU (Suceava), BORIS ZDERCIUC (București), KÓS KÁROLY (Cluj-Napoca) și MARIUS MOGA (Timișoara). După cum se poate vedea, au predominat specialiștii în etnografie.

Din păcate, la festivitatea de premiere au lipsit, din motive de boală și „depărtare”, KÓS KÁROLY și MARIUS MOGA, acestora urmînd ca filialele din Cluj-Napoca și Timișoara ale Fundației Athenaeum să le înmăneze premiile.

De remarcat faptul că Muzeul Satului a avut o inițiativă deosebit de frumoasă, alăturându-se Fundației și acordînd etnografilor premiați diploma și medalia „Dimitrie Gusti”.

Festivitatea a fost emoționantă, încărcată de nostalgie. Cei doi premiați, prezenți la palatul Elisabeta — LUCIA STROESCU și BORIS ZDERCIUC, au evocat, plini de modestie, „contribuția” lor la dezvoltarea muzeografiei românești.

Doamna LUCIA STROESCU ne-a amintit de numeroasele campanii de cercetări și achiziții la care a participat, fie pentru constituirea patrimoniului Secției de etnografie de la Muzeul Bucovinei, din Suceava, fie pentru alte unități cum au fost cele din Caransebeș, Făgăraș, Drobeta-Tr. Severin etc., nominalizînd pe fiecare coleg de echipă, unii dintre ei, astăzi, plecați pe drumul veșniciei. Apoi, cu ironie fină, a povestit despre condițiile grele în care a organizat expoziția de bază de la Hanul Domnesc din Suceava și de la Muzeul orașenesc din Gura Humorului, cînd a trebuit să „lupte”, cu organele de stat locale, pentru a „smulge” sumele modeste, absolut necesare, realizării amenajărilor muzeistice și confecționării mobilierului, cum a „combătut” frigul din cele două clădiri, cum a trebuit să rezolve „gospodărește” o serie de aspecte legate de conservarea și curățirea materialelor, să gîndească numeroase

subterfugii pentru a putea etala în condiții optime de vizibilitate și de securitate exponatele. Permanent cu zîmbetul pe buze, doamna LUCIA STROESCU a atras atenția că muzeografia s-a făcut cu sacrificii, într-o permanentă luptă cu greutățile dar cu cât acestea erau mai mari cu atît satisfacția era pe măsura efortului depus. A fost o adevărată lecție de dragoste și credință pentru profesia aleasă și din care tinerii muzeografi, dacă au dorit, au avut ce învăța.

Cu o voce ușor voalată de emoție, domnul BORIS ZDERCIUC și-a amintit de modul cum a ajuns, visînd la cu totul altceva, să lucreze în muzeu, de „febra” atîtor cercetări menite să ducă la întregirea a ceea ce Dimitrie Gusti începuse în anul 1936, și de felul cum sub ochii și îndrumarea domniei sale, au „crescut” mulți dintre specialiștii de valoare pe care îi are astăzi Muzeul Satului. A venit, apoi, rîndul evocării marilor campanii pentru organizarea a două dintre cele mai valoroase muzee în aer liber, nu numai din România ci din Europa: Muzeul civilizației românești (Dumbrava Sibiului), și Muzeul pomiculturii și viticulturii românești (Golești-Arges). Inaugurarea lor, cu aproape, 30 de ani în urmă, cînd a avut loc și primul Colocviu internațional al muzeelor în aer liber, a însemnat, la epoca respectivă, o surpriză de proporții uriașe pentru specialiștii veniți din multe țări ale Europei — Germania, Olanda, Suedia, Iugoslavia etc.

Din păcate, ceilalți doi premiați ne-au lipsit de prezența persoanei lor. Totuși, cunoscîndu-le bine activitatea, avînd în timp, numeroase contacte cu dinșii ne vom permite să memorăm noi cîteva dintre activitățile.

Ca șef de secție la Muzeul Etnografic al Transilvaniei din Cluj-Napoca, domnul KÓS KÁROLY s-a distins printr-o susținută activitate de cercetare privind creația materială și spirituală a seculilor din România. Multe dintre concluziile investigațiilor au văzut lumina tiparului fie în volume separate, fie în prestigiosul *Anuar al Muzeului Etnografic al Tran-*

silvaniei. Totodată, domnul KÓS KÁROLY și-a legat numele de dezvoltarea Secției în aer liber din Parcul Horia. Modest, etnograf clujan a participat, ca lector, la numeroase cursuri de perfecționare ale muzeografilor etnografi ca și la cercetările aplicative ce succedau asemenea cursuri.

Zeci de ani director la Muzeul Banatului din Timișoara, domnul MARIUS MOGA nu s-a lăsat copleșit de numeroasele și uneori insurmontabile, probleme administrative, perseverând în marea sa „pasiune” — arheologia. Dintre toate stațiunile arheologice în care a săpat, desigur, cea mai „dragă” a fost *Tibiscum* (Jupa). Bogăția materialului descoperit în orașul și castrul antic, precum și studiile alcătuite într-un mare număr, au făcut ca acest punct de pe harta arheologică a țării să devină cel mai important din zona Banatului. Nu trebuie să uităm că în marea „dragoste” pentru *Tibiscum*, domnul MARIUS MOGA, a „botezat” periodicul pe care Muzeul Banatului l-a editat, conținând studii din domeniul arheologiei, cu acest nume.

Muzeografia românească are o mare „datorie” față de devotații săi slujitori. Dintre aceștia, ne permitem să amintim pe cițiva, posibili premiați ai Fundației Atheneum în anii viitori: NIS-TOR FRANCISC (Sighetu Marmației), MARGARETA MOȘNEAGĂ (Ploiești), SIMION GAVRILĂ (Tulcea), MIȘU DAVIDESCU (Drobeta-Tr. Severin), TERESA MOSES (Oradea), PANAIT I. PANAIT (București), ZOLTÁN SZÉKELY (Sfântu Gheorghe), PETRE OPREA (București) etc. Dar pentru cei care nu mai există dar pentru care recunoștința muzeografilor români trebuie să fie permanentă, ce se poate face?

ANGHEL PAVEL

RECENZII

BUCUREȘTI — MATERIALE DE ISTORIE ȘI MUZEOGRAFIE

Volumul al XI-lea al publicației* Muzeului de Istorie și Artă al Municipiului București reprezintă rezultatul cercetărilor asidue, dezvoltate pe multiple planuri de interes cultural, artistic, documentar și imagistic de colectivul muzeului. Sumarul mozaicat dovedește varietatea traiectelor de urmat în cercetarea trecutului Capitalei și bogăția de materiale pe care o oferă aceasta.

Unele dintre lucrări au fost elaborate cu aproape 14 ani în urmă, atunci când fusese adunat materialul necesar publicării acestui volum, care nu s-a mai realizat din cauze independente de dorința muzeografilor și de aceea cele mai multe au fost revizuite și actualizate de autori. Cele la care acest lucru nu a mai fost posibil poartă un asterisc și o explicație de subsol în care figurează data sau condițiile care au dus la aminarea apariției. Alte studii au fost redactate cu mult mai mult timp înainte, precum cel semnat de Paul Cernovodeanu, „Tabacii din Bucureștii de sus în veacul al XVII-lea”, sau notele memorialistice ale lui George D. Florescu, „O evocare a genialității lui George Enescu”. În momentul de față ele reprezintă valori de arhivă ce trebuie apreciate ca atare.

Față de precedentele volume, aici au fost introduse noi rubrici, precum „Restituție” care, mai mult decât lucrările încadrate la „Studii și articole”, întrunește materiale ce evocă o atmosferă bucureșteană cu iz revolut, atractivă pentru publicul larg prin tematica lor legată de viața cotidiană, de veșmintele, de moravurile și comportamentul locuitorilor

Capitalei de acum un veac. Aceasta este necesar atât pentru scoaterea volumului din tiparele prestabilite, învechite și stereotipe, cit și pentru asigurarea unei vandalități ce, pînă acum, nu a cunoscut-o. Nota de vivacitate și de apropiere, peste timp, de înaintașii surprinși în clipele lor de destindere (la baluri costumate sau petreceri tematice) sau în plină activitate cotidiană din care nu lipsea ordinea și disciplina impuse de uniforma aparatului de stat, dau concretețea unor analize suscitade de cufundarea autorilor în atât de recompensata sursă memorialistică.

O altă rubrică nouă este cea dedicată „Restaurării”, absolut necesară pentru revelarea metodelor folosite de colectivul de specialitate pentru salvarea unor obiecte de valoare de la o iminentă distrugere. Contribuțiile muzeografilor-restauratori sint cu atât mai salutare cu cit acum ei au fost pentru prima dată confrunțați cu necesitatea redactării concise și literare — fără exces de detalii tehnice, așa cum procedau la o lucrare de atestare — a unui articol de prezentare a travaliului lor de recondiționare și aducere în stare de expunere a unor piese de patrimoniu muzeal. În această privință se remarcă stilul eseistic, de prezentare generală a unei probleme puțin abordată la noi dar foarte importantă pentru activitatea muzeală („Tehnica reproducerii obiectelor de muzeu” de Dan Iliescu) și cel foarte la obiect, riguros științific, de descriere a procedeeelor folosite în niște situații concrete de restaurare („Lucrări de grafică recent restaurate în laboratorul Muzeului Municipal București” de Rodica Antonescu).

Este de apreciat stringerea mai multor articole care se ocupă de cite o singură personalitate, întregindu-i astfel chipul legendar, peste veacuri, pentru viitorime. Astfel, în capitolul introductiv sint de menționat valoroasele contribuții legate de figura voievodului martir Constantin Brîncoveanu semnate de cercetători de marcă precum dr. Fanait I. Panait, „Orașul București în tim-

* „București — materiale de istorie și muzeografie”, vol. XI, Editura „Museion”, București, 1992, 331 p., 202 ilustrații